Naturvärdesinventering (NVI) och landskapsanalys på Brevikshalvön i Tyresö kommun

”Tegelbruket etapp 11” inför detaljplaneläggning

CALLUNA
Natur Vatten Miljö

funkia
landskapsarkitektur

Beställare: Tyresö kommun
Kontaktperson: Sophia Norrman Winter, planarkitekt, 08-5782 92 02

Projektledare Calluna: Anna Koffman, 070-812 30 96
Naturvärdesinventering: Johanna Lundberg och Kerstin Kempe, Calluna AB
Landskapsanalys: Anna Åkerberg och Moa Hansson Broman, Funkia AB
Författare huvudrapport: Johanna Lundberg (del naturvärdesinventering) och Anna Åkerberg (del landskapsanalys)
Författare bilagor: Johanna Lundberg och Kerstin Kempe, Calluna AB
Kvalitetsgranskning: Anna Koffman, Calluna AB

Internt projektnummer Calluna: AKN0055

Kontaktpersoner för denna rapport: Johanna Lundberg, Calluna AB, 070-260 56 79, och Anna Åkerberg, Funkia AB, 070-462 18 88.

Datum rapport: 2014-12-12. Version: slutversion.

Fotografier är tagna av medverkande från Calluna AB förutom omslagsbilden som är tagen av Funkia AB, på Tegelbruksvägen i riktning mot Kalvfjärden.

Innehåll

Sammanfattning 4

Uppdraget 5

Landskapsanalys 6

Landskapsbild 6

Utredningsområdet 6

Sprickdalslandskapet 6

Värdering stads- och landskapsbild 7

Rekreativa värden 11

Målpunkter 12

Trafik och kopplingar 12

Värdering av områdets sociala aspekter, vardagsliv och rekreation 12

Naturvärdesinventering (NVI) 16

Inventeringsmetod 16

Inventeringens utförande 16

Naturvårdsarter från nationella databaser 16

Underlag 18

Beskrivning av naturen i inventeringsområdet 18

Gamla trädgårdar med värdeelement viktiga för biologisk mångfald 20

Landskapsobjekt för trädgårdsmiljöer och gamla träd 21

Förekomst av naturvårdsarter 21

Rekommendationer till vidare planprocess 24

Referenser 25

Skriftliga referenser 25

Bilagor 26

Bilaga 1. Metod för naturvärdesinventering (NVI) 26

Bilaga 2. Naturvårdsarter 26

Bilaga 3. Naturvärdesobjekt (separat bilaga) 26

Sammanfattning

Tyresö kommuns arbete med att detaljplanelägga Brevikshalvön har kommit till etapp 11, Tegelbruket, vilket är en omvandlingsplan som syftar till att möjliggöra permanentboende i området. Calluna AB har fått i uppdrag att ta fram en landskapsanalys med naturvärden. Calluna AB har gjort en naturvärdesinventering och Funkia AB har som underkonsult till Calluna gjort en landskapsanalys om rekreationsvärden och landskapsbild. Utpekade värden kommer att utgöra underlag för planarbetet.

Under oktober 2014 genomförde Calluna AB en naturvärdesinventering enligt metoden SIS standard 199000:2014 ”Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning”. Inventeringen genomfördes på detaljeringsgrad medel, med tillägget att även områden med klass 4 ”visst naturvärde” avgränsades samt att värdelement med betydelse för biologisk mångfald, t.ex. stenrösen, blomrika buskmiljöer och småvatten, avgränsades. Sammanlagt inventerades cirka 30 ha med drygt 50 fastigheter och några ytor med naturmark.

Totalt har 20 naturvärdesobjekt avgränsats; ett objekt med högt naturvärde, fyra objekt med med påtagligt naturvärde och 15 objekt med visst naturvärde. Naturvärdena är främst knutna till halvöppen skog med gamla träd och trädgårdsmiljöer rika på olika värdeelement med betydelse för biologisk mångfald. Även ett landskapsobjekt avgränsades. Över 200 värdeträd registrerades vid inventeringen, främst ek och tall. Bland de naturvårdsarter som hittades är de flesta svampar knutna till äldre träd. I inventeringsområdets södra del har en del av den blockbrant som ingår i det som ska bli Klövbergets naturreservat avgränsats. I detta område har många rödlistade arter hittats vid tidigare inventeringar av andra än Calluna.

Funkia AB har sammanställt ett planeringsunderlag i form av en landskapsanalys som syftar till att underlätta planläggningen av området. Landskapsanalysen sammanfattar och värderar områdets landskapliga förutsättningar, de befintliga naturvärdena samt områdets rekreativa värden med fokus på upplevelsen av naturvärden.

Uppdraget

Tyresö kommun ska ta fram en detaljplan för ”Tegelbruket etapp 11”, vilket är en omvandlingsplan som syftar till att möjliggöra permanentboende i området. Calluna AB har fått i uppdrag att ta fram en landskapsanalys med naturvärden. Calluna AB har gjort en naturvärdesinventering och Funkia AB har som underkonsult till Calluna gjort en landskapsanalys om rekreationsvärden och landskapsbild. Utpekade värden kommer att utgöra underlag för planarbetet.

Funkia AB har fått i uppdrag att genomföra en landskapsanalys i området, som innefattar en bedömning av rekreationsvärden som är värdefulla för landskapsbilden. Analyskartorna syftar till att, i den mån det går, ge en samlande, objektiv bild av nuläget. Värderingskartorna innehåller en professionell bedömning av ovan nämnda information. Hänsyn har tagits till befintligt underlag men i de fall där vi har haft en avvikande åsikt har vi låtit vår bedömning råda. I de fall då bedömningen uteslutande kommer från befintliga underlag står så angivet. Vi har fokuserat på platsens befintliga rekreativa värden och värderat dem utefter tillgänglighet, kvalitet och möjlighet att uppleva landskapet. Landskapsanalysen innefattar inte sociala eller kulturhistoriska värden om de inte också har betydelse för områdets naturvärden. Utpekade värden kommer att utgöra underlag för planarbetet.

I denna rapport presenteras Callunas resultat från naturvärdesinventeringen under rubriken ”Naturvärdesinventering (NVI)” och Funkias resultat under rubriken ”Landskapsanalys”. Figur 1 nedan visar nästan hela inventeringsområdet förutom vattenytan utanför strandzonen. Dessutom är kartan beskuren så att den södra fastigheterna saknas.

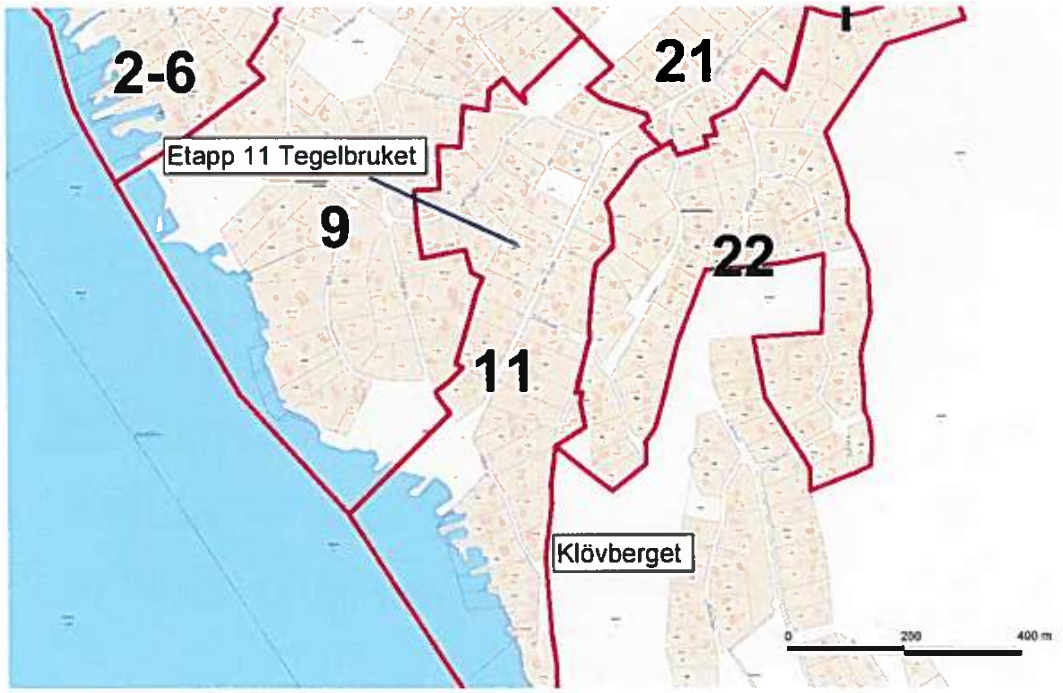

Figur 1. Utredningsområdet för ”Etapp 11 Tegelbruket”. Underlag från Tyresö kommun.

Landskapsanalys

Landskapsbild

Utredningsområdet

Utredningsområdet omfattar detaljplanen ” Tegelbruket etapp 11” och ligger cirka 2,5 kilometer in på Brevikshalvön. Planområdet är ca 30 ha stort och omfattar ett drygt 50-tal fritidshusfastigheter och två mindre områden naturmark. Detaljplaneområdets gränser följer i stort tomtgränserna. Mot syd och öst följer tomterna landskapets avgränsningar i form av höjden Klövberget respektive Kalvfjärdens strandlinje. Gränsen i väst följer inte någon naturlig avgränsning utan rör sig tvärs över en dalgång och korsar ett mindre höjdparti. I norr tangerar området ett höjdparti bestående av en skogklädd höjdrygg som sträcker sig fram till Trinntorp.

Tomterna är stora med en yta på ca 2000-6000 kvm och är ofta starkt kuperade. De har i huvudsak naturtomtskaraktär med ett stort inslag av ek men framförallt i områdets lägre delar förekommer också trädgårdstomter med bl a äppelträd. Mer anlagda trädgårdar förekommer framförallt på tomter som sedan tidigare har innehållit öppen odlingsbar mark. Några stora tomter har närmast parkliknande karaktär. Stensatta terrasser och trappor av sten är vanliga. Strandtomterna närmast Klövberget är mycket kuperade med branta sluttningar men närmare allmänningen är de flackare med egna badplatser och bryggor.

Huvudbyggnaderna är vanligtvis placerade långt in på tomterna med anpassning till naturen och om möjligt på en hög punkt med utsikt. Området upplevs mycket grönt och lummigt och sommartid, på grund av byggnadernas placering, döljs delar av bebyggelsen helt. Det gröna intrycket förstärks av att det inte finns större hårdgjorda ytor i anslutning till vägarna.

Genom området löper genomfartsvägen Nytorpsvägen och de mindre vägarna Tegelbruksvägen, Kornknarrsvägen, Tonstigen och Grankällevägen. En kort bit av Finborgsvägen omfattas också. Finborgsvägens sträckning från torpet Finborg och senare ner till tegelbruket är den äldsta vägen. Övriga vägar är dragna vid områdets planering 1932. Vägarna är smala, i sen tid asfalterade, med dikesrenar på båda sidor. Karakteristiskt för denna del av Brevikshalvön är att vägarna slingrar sig fram genom området, väl anpassade till terrängen; i huvudsak går de i dalgångarna. Tegelbruksvägen sträcker sig dock från Nytorpsvägen i rak linje ner mot allmänningen vid vattnet. I och med höjdskillnaden och vägens raka sträckning är det också möjligt att se vattnet från långt håll - en inte allt för vanlig vy då man i övrigt rör sig genom området. Eftersom övervägande delen av området består av privat tomtmark blir det framförallt utifrån vägarna området upplevs.

Sprickdalslandskapet

Tyresö och Brevikshalvön ingår i södra Stockholmsregionens sprickdalslandskap och karaktäriseras av starkt kuperad terräng med omväxlande bergsryggar och dalgångar. Karaktäristiskt för landskapstypen är mager hällmarkstallskog uppe på höjderna, skogklädda eller kala bergsluttningar, lerfyllda smala dalgångar med ädellövskog av ek och hassel, sjöar och fjärdar. Utredningsområdet Tegelbruket som inte är större än 30 hektar innefattar alla dessa karaktäristika. Den högre terrängen utgörs av hällmarker med tunna jordlager och dalgångarna mellan bergsryggarna är fyllda med sedimentära leror. Strax utanför området, i väster, finns den dalgång som använts som lertäkt och som var förutsättningen för Tegelbruket existens.

Detaljplaneområdet med sitt närmaste omland innehåller stora höjdskillnader där den skogsklädda höjden i norr, liksom Klövberget, reser sig 70 meter över havet. Från Nytorpsvägen i norr, som ligger ca 30 meter över havet, sluttar området ner mot Kalvfjärden där de nedersta tomterna endast ligger några meter över havet. Landskapets topografi är intakt och på grund av de i flera lägen dramatiska höjdskillnaderna, är de tydligt avläsbara. Även vegetationen förstärker topografin där höjderna är skogklädda med stort inslag av barr medan dalgångarna innehåller mer öppen vegetation och företrädelsevis består av löv. Klövberget, som reser sig ca 70 meter över vattenytan, är en mäktig höjdrygg med synliga bergsbranter som bildar en tydlig vägg i landskapet och är synlig i stora delen av området.

På grund av den dramatiska topografin finns naturliga landmärken i form av berg och toppar. Tegelbruksvägen som går parallellt med Klövberget bidrar med en tydlig riktning för en del av området och är en viktig siktlinje ner till vattnet.

Den dramatiska terrängen tillsammans med den rumsbildande vegetationen längs med höjderna formar de större landskapsrummen som präglar området. De mer låglänta områdena (som karaktäriseras av ömsom halvgenomsiktlig vegetation av hag/naturmarkskaraktär och ömsom mer trädgårdskaraktär med gräsmattor och fruktträd) upplevs framförallt från vägarna där vegetationen, som är mer genomsiktlig, bildar en böljande rumslighet som ibland öppnar upp ända in mot byggnaderna och ibland följer vägen tätt inpå.

På grund av att byggnaderna är placerade långt upp på tomterna och att vegetationen nedanför byggnaderna har en öppen till halvöppen karaktär är det trots bebyggelsen möjligt att förstå och uppleva dalgången och att få viss vattenkontakt. Området upplevs som mycket frodigt och i stora delar finns en stark naturkänsla. Då tomterna har få hårdgjorda ytor vid vägen upplevs området även från vägen sett mycket grönt.

Tomternas avgränsningar är i de flesta fall låga och/eller genomsiktliga och består av lägre staket, av naturlik vegetation eller av häckar vilket stärker den naturlika känslan i området. I några få fall avgränsas tomterna av, för området udda, höga helt avskärmande thujahäckar. Allmänningen vid vattnet vari områdets två dalgångar mynnar bildar dock en tät vägg mot vattnet. Den tilltagande igenväxningen begränsar områdets vattenkontakt samt förståelsen för landskapet. Marken i detta läge har enligt äldre kartmaterial (Karta över Tyresögodset 1748, Karta över Tyresö, 1796, resp, Laga skifteskarta 1906) i huvudsak varit öppen.

Värdering stads- och landskapsbild

Hur mycket en miljö bidrar positivt till stads- och landskapsbilden och förståelsen för den avgör vilken klassning området får. Värderingen tar sin utgångspunkt från fotgängarens perspektiv, vad vi upplever i ögonhöjd och den mänskliga skalan, avseende rumsuppfattning och siktförmåga.

Mycket stort värde

Kriterier för mycket stort värde

- Värden av regionalt eller nationellt intresse
- Områden med särskilt höga kulturhistoriska eller landskapliga värden
- Betydande landformer

Utfall värdering

Klövbergets förkastningsbranter.

Stort värde

Kriterier för stort värde

- Värden av kommunalt intresse
- Välbevarade natur- och bebyggelsemiljöer som samspelar med sin omgivning
- Områden som har värden i sig själva, men kan tåla viss förändring utan att negativt påverka värden runt omkring

Utfall värdering

Bebyggelsens omsorgsfulla placering i landskapet. Möjligheten att avläsa landskapet i de två dalgångarna vari vägarna Tegelbruksvägen och Kornknarrvägen går.

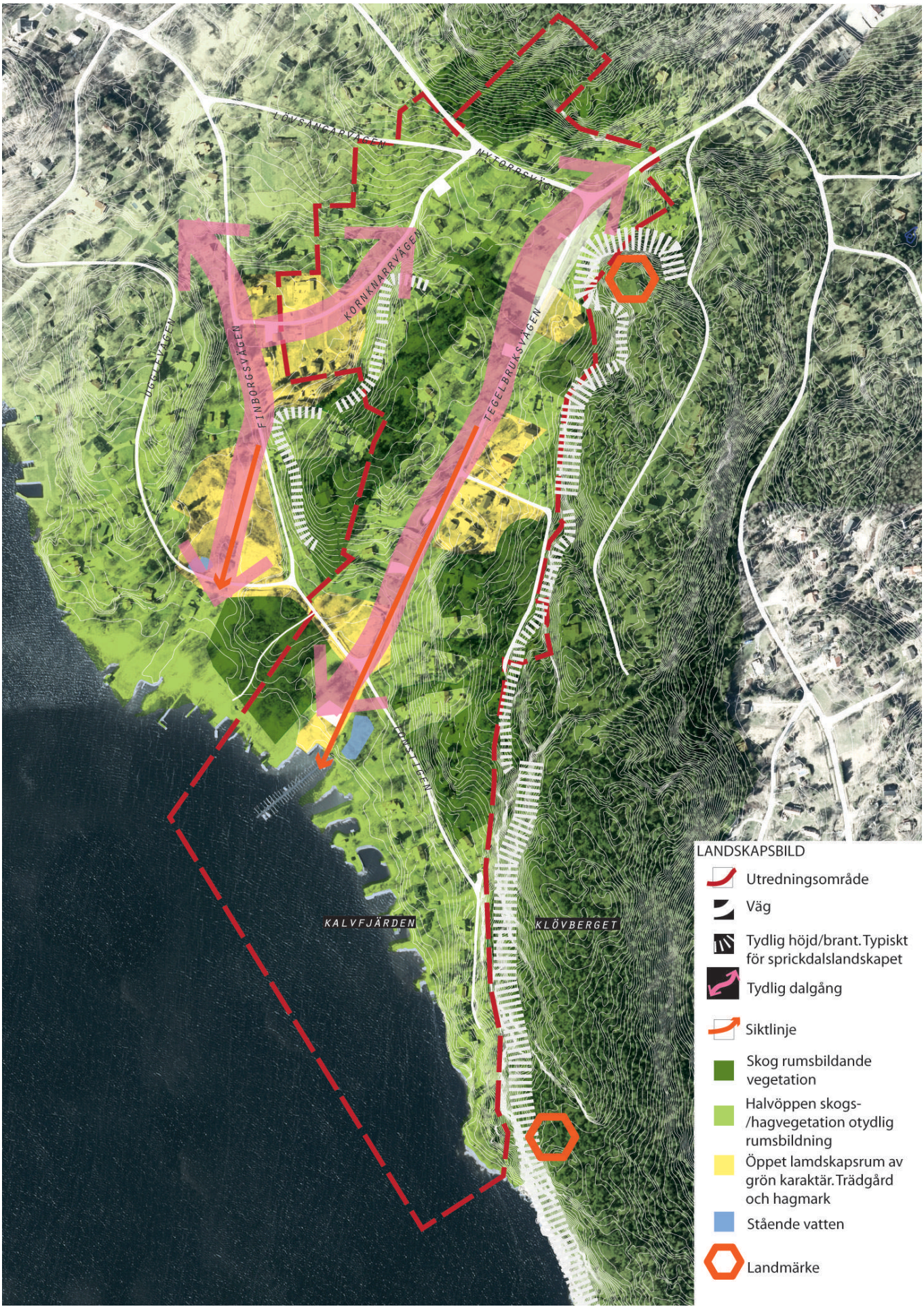

Figur 2. Sammanställning av landskapsbild.

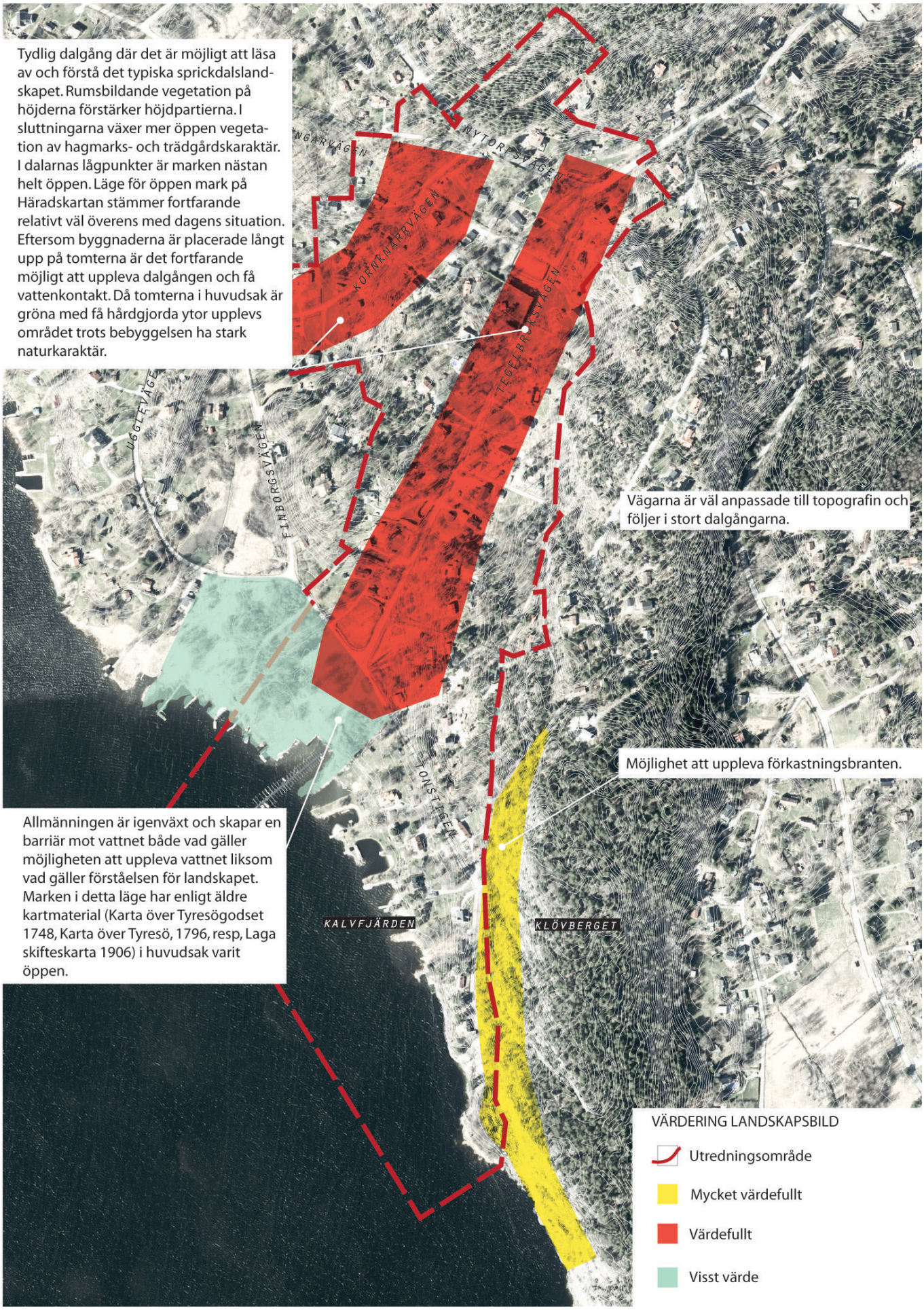

Figur 3. Värdering av landskapsbild.

Rekreativa värden

Brevikhalvön är en dryg mil lång och är som bredast 2,5 kilometer. Halvöns koppling till fastlandet är endast 700 meter bred. Havet antas vara mycket viktigt som rekreation för både boende och besökare. Inom utredningsområdet finns totalt femtiosex fastigheter varav åtta med egen brygga och sjötomt. Två större fastigheter ägs av kommunen och innehåller cirka fyra mindre båtbryggor som tas om hand av den lokala båtklubben. Det finns inte några officiella badbryggor eller stränder inom område. Dock finns en längre kommunal brygga i den del av allmänningen som sträcker sig väster om planområdet.

Utredningsområdet omfattar två kommunala fastigheter; en i norra delen som i huvudsak består av blockrik barrskog i kuperad terräng och en i södra delen som ligger vid vattnet och som bl. a. utgör det f.d. tegelbrukets utskeppningshamn.

Den norra fastigheten utgör en grön kil mellan detaljplaneområdet och Trinntorpsbadet. Området utgörs av framförallt barrträd i blockig terräng med mycket mossa och bidrar till en stark skogskänsla. En bredare stig/körväg leder upp mot den skogklädda höjden i norr. På grund av det garage som ligger längre upp längs ”stigen” upplevs inte fastigheten som allmän utan som privat. Stigen slutar i en vändplats en bit upp på höjden och har inga vidare kopplingar norrut. På grund av höjdskillnaden används den troligtvis inte som stråk mellan Nytorpsvägen och Trinntorp. I grönstrukturplanen saknar fastigheten värdeklassning.

Det allmänna strandområdet består till stora delar av mer eller mindre sank mark som tidigare har haft en öppen karaktär men som idag växer igen. Härifrån har man vacker utsikt över havet och Klövberget. Här finns också en asfalterad vändplan/parkeringsyta, en privat brygga tillhörande Tegelbrukets båtklubb, två enklare brygg/kajkonstruktioner samt en sliten båtslip i betong. Öster och väster om kajkonstruktionerna växer längs strandlinjen ett brett bälte av vass. Innanför vassen växer, väster om kajkonstruktionen, ett parti av al. Den låglänta marken innanför bryggorna är delvis igenfylld. En anlagd gräsmatta nedanför parkeringen innehåller ett par bänkar och används som festplats/grillplats av båtklubben och kanske av övriga boende. Någon iordninggjord badplats/badbrygga finns inte. Generellt upplevs platsen som sliten och dåligt omhändertagen och kvalitén både vad gäller funktioner och upplevelser är små. Öster om infartsvägen består marken av helt otillgängliga snåriga buskage med mark som periodvis står under vatten. I strandzonen består vegetationen av vass. En asfalterad stig leder ned till båtklubbens brygga. Gränsen mellan allmän platsmark och privat är mycket svår att avläsa. Det är svårt att förstå platsens intressanta historia.

En smal, otydlig stig leder från vändplanen genom den fuktiga slydominerade terrängen till de övriga bryggkonstruktioner som ligger i den västra delen av allmänningen. I övrigt är det inte möjligt att röra sig längs stranden utan tillgängligheten till strandzonen är beroende av kopplingar norrut mot Finborgsvägen.

I ”Grönstrukturplan för Tyresö” har denna yta klassats som lokalt värdefull rekreationsyta. Klövberget som gränsar till detaljplaneområet är enligt Grönstrukturplan för Tyresö (2014) ett strövområde av regionalt värde. Klövberget är även upptagen som kommunal värdekärna för grönstrukturen i Tyresö samt klassad som värdefullt ädellövsområde. Klövberget är i sin tur sammankopplat med Telegrafberget, även det är ett regionalt viktigt strövområde, genom en fastighet som består av naturmark.

På en fastighet intill Tegelbruksvägen finns en tennisbana som sköts och används av medlemmar i den lokala tennisklubben.

Målpunkter

En viktig del av värderingen av de rekreativa områdena är att förståelsen för hur de hänger samman, barriärerna dem emellan samt viktiga målpunkter. Allmänningen vid stranden kan antas vara detaljplaneområdets enda målpunkt och en i huvudsak lokal sådan. Strax utanför området finns dock flera viktiga målpunkter: Strövområdet Klövberget ligger i direkt anslutning till detaljplaneområdet. Söder om Klövberget ligger en badplats som antas locka besökare från Tegelbruket. I nordväst ligger Brevik skola och i slutet av Tegelbruksvägen, vid Trinntorp, finns både en restaurang, handel och en badplats. Härifrån kan man ta sig med färja ut i Stockholms skärgård. Trinntorp antas vara en viktig målpunkt för hela halvön.

Trafik och kopplingar

Nytorpsvägen som går genom norra delen av detaljplaneområdet, trafikeras i dagsläget av en busslinje och är en av två huvudvägar ut på Brevikshalvön. Övriga vägar i området försörjer framförallt bostadsfastigheterna. Lövsångarvägen, som tangerar detaljplaneområdet, används dock vid hämtning och lämning av barn i Breviks skola och förskola.

Idag finns inga gång- och cykelvägar i planområdet men Nytorpsvägen ska enligt Översiktsplan för Tyresö kommun (2008) förses med gång- och cykelbana. Övriga vägar delas mellan fotgängare, cyklister och bilister. Detta betyder också att barns tillgång till området är beroende av vägarnas utformning och hur de används. Känslan i området är idag att fotgängare och cyklister rör sig relativt fritt över vägbanan medan bilisten måste ta hänsyn. Dock är sikten i flera lägen dålig vilket ökar risken för olyckor och därmed möjligheten för barn att röra sig fritt i området. Möjligheten för barn att röra sig är i dagsläget beroende av den ”körkultur” som råder bland bilisterna.

Eftersom huvuddelen av detaljplaneområdet består av privat mark rör man sig i huvudsak genom området via bilvägarna. I och med topografin med framförallt förkastningsbranten Klövberget som barriär mot väster blir rörelserna i detaljplaneområdet mycket begränsade. Bl a är Tonstigen viktig för upplevelsen av och utblickar över vattnet men tyvärr leder den varken vidare längs vattnet eller upp mot Klövberget utan slutar i en vägbom.

I läge för Grankällevägen finns en koppling i form av en stig till Klövberget. Stigen är dock omarkerad och svår att hitta om du inte bor i området. Detaljplaneområdet blir i dagsläget något av en återvändsgränd och av den anledningen mindre intressant för utomstående, trots oerhört vackra vyer och landskap.

Brevikshalvöns dramatiska landskapsformationer och den småskaliga arkipelagen har mycket stora rekreativa värden men verkar samtidigt som barriärer i landskapet. Trots att utredningsområdet Tegelbruket har närhet till både större strövområden och havet antas otillgängligheten göra att de inte utnyttjas fullt ut.

Värdering av områdets sociala aspekter, vardagsliv och rekreation

Värderingen av ett områdes rekreativa värden baseras på upplevelsen av hur tillgänglig den rekreativa platsen är, dess naturliga förutsättningar för en viss upplevelse samt platsens rekreativa funktioner. Graden av hur mycket upplevelsen bidrar till känslan av en levande miljö och funktion

som mötesplats, alternativt sammanhängande naturmiljö eller park med högt brukarvärde, avgör vilken klassning området får.

Mycket stort värde

Kriterier för mycket stort värde:
• Värden av kommunalt, regionalt eller nationellt intresse.
• Välanvända platser/stråk med höga brukarvärden som berikar omgivningen och tillför värden.
• Upplevelsen av att vara omsluten av natur eller att vistas i ett större sammanhängande park- och/eller naturområde.

Utfall av värderingen
Klövberget som är ett större sammanhängande naturområde är ett mycket värdefullt för både Tegelbruket och regionen. Man kan ta sig till området från norr via bilvägen. Det är endast en omarkerad stig som leder till strövområdet från utredningsområdet.

Värdefullt rekreationsområde

Kriterier rekreationsområde:
• Platser/stråk som har ett värde i sig själva, men som har lägre utnyttjandegrad på grund av brister i någon aspekt. Exempelvis slitna, bullerutsatta eller svårtillgängliga områden.

Utfall värdering
De klippta gräsytorna samt bryggorna på kommunens mark vid vattnet är ett viktigt rekreationsområde för de boende. Här finns vattenkontakt och vackra vyer ut över vattnet och mot förkastningsbranten Klövberget. Områdena upplevs som otillgängliga på grund av tät vegetation och en avspärrning i form av en vägbom. Den rekreativa funktionen som båtplats fungerar väl men området är slitet och det saknas möjligheter att umgås på och direktiv om hur platsen kan/får användas. Det är skräpigt runt bryggorna, markbehandlingen är sliten och upplevs ibland som tillfällig. Det råder en osäkerhet kring vilka platser och bryggor som är för allmänt bruk och vilka som är privata.

Tennisbanan i norra delen av området används men saknar vissa funktioner som skulle göra platsen mer värdefull. Platsen upplevs sliten; den omgivande marken har låg skötselnivå och det saknas belysning.

Visst värde

Områdena kring båtplatserna har ett visst värde på grund av lokaliseringen precis intill vattnet samt på grund av grönskan och djurlivet. Platserna är dock i dagsläget otillgängliga och det saknas möjligheter att röra sig genom områdena på grund av vassvegetation, sank mark och täta slybuskage. Möjligheten att avläsa platsens historia är också svag trots flera spår i form av bryggkonstruktioner och tegelskärv i mark.

På den skogsbeklädda fastigheten i norra delen av utredningsområdet är det möjligt att uppleva stark skogskänsla. Tillgänglighetan är dock bristande då stigen som leder upp mot området upplevs privat, höjdskillnaden är stor samt då fortsatta stigar genom området saknas. Ytan har potential för framförallt hundrekreation om en stig kunde anordnas från den befintliga vändplanen och fram till Trinntorp.

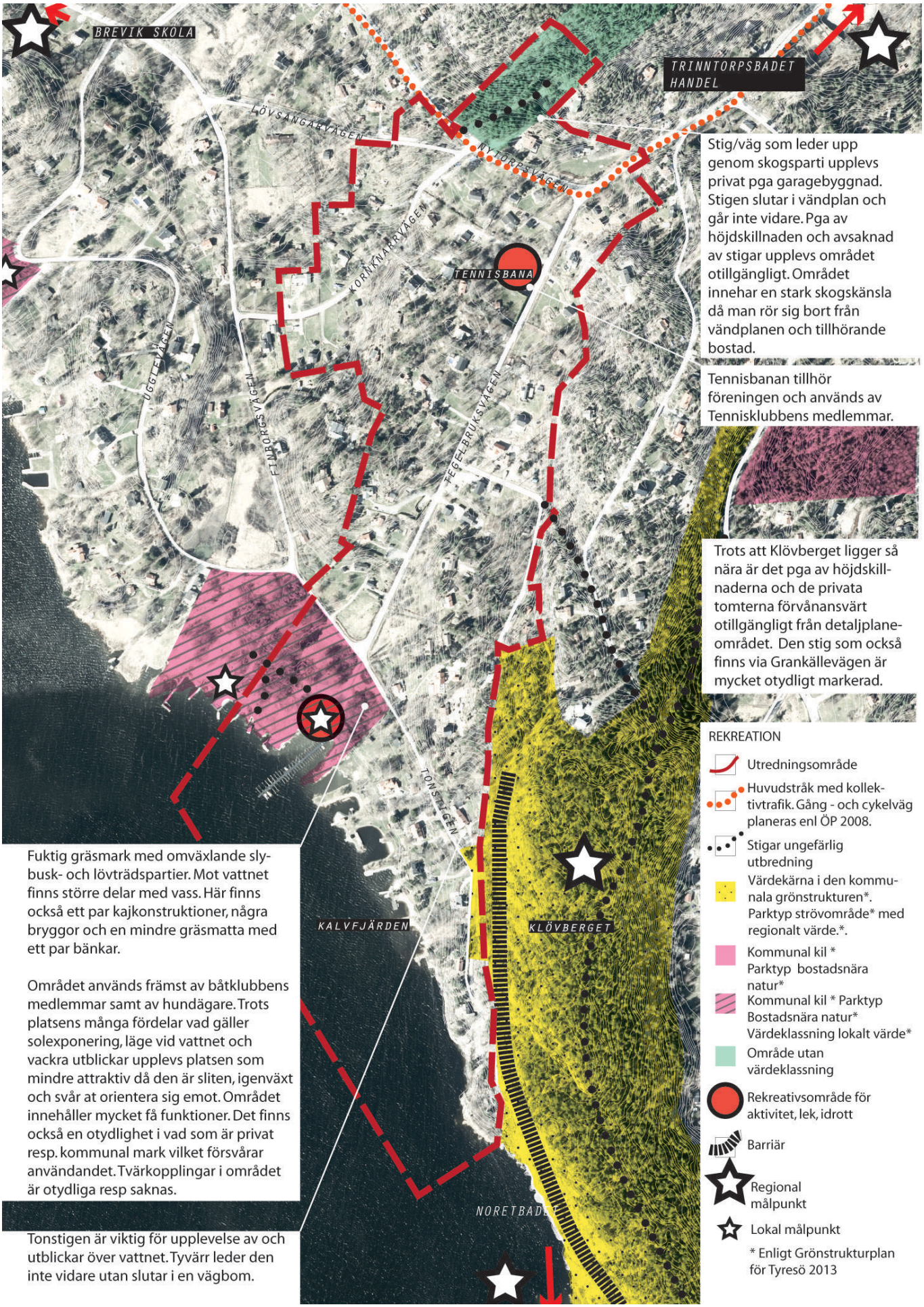

Figur 4. Sammanställning av rekreation.

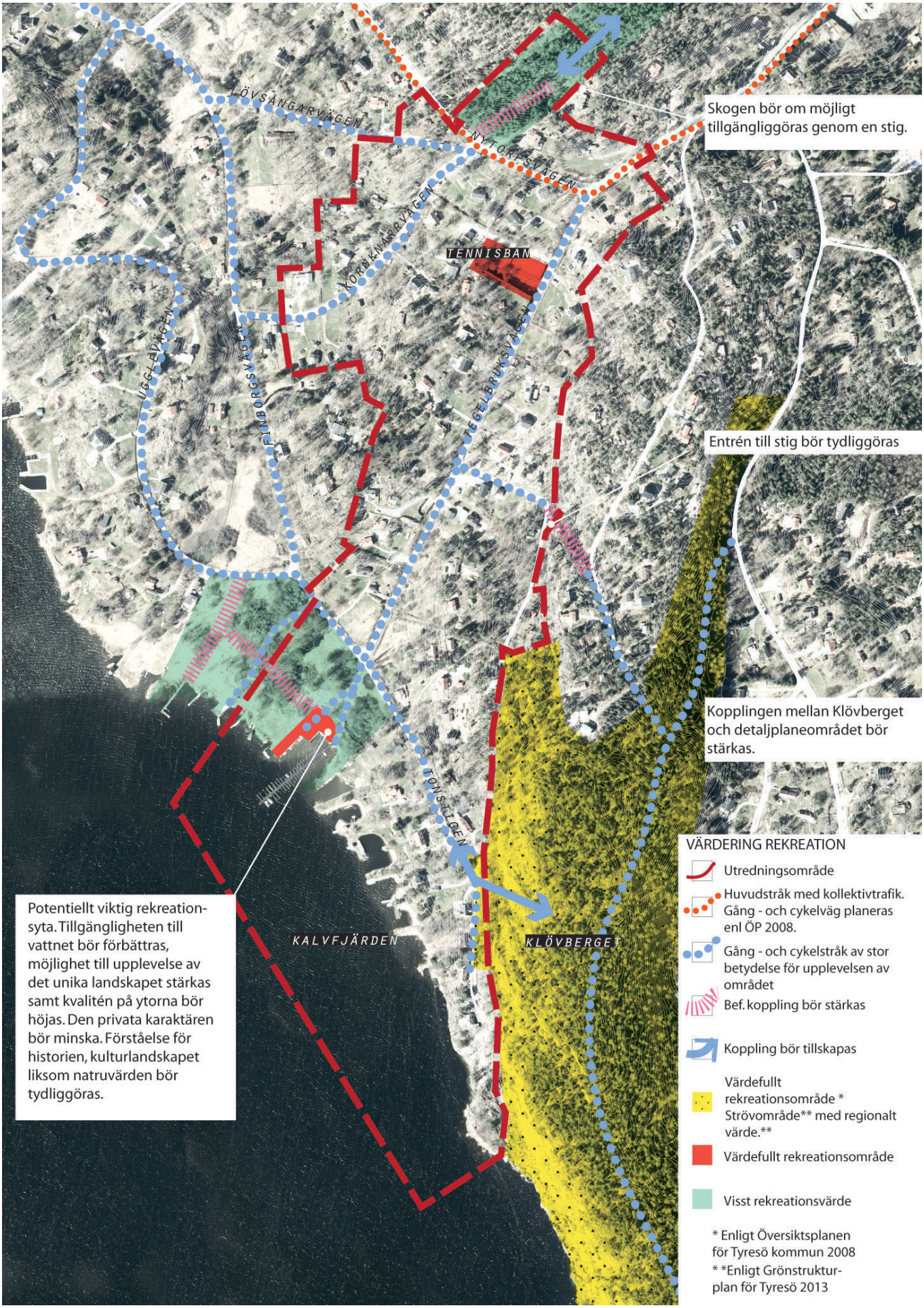

Figur 5. Värdering av rekreation.

Naturvärdesinventering (NVI)

Inventeringsmetod

Inventeringen har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 ”Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning”. Metoden finns beskriven i standarden, se kortfattad beskrivning i bilaga 1. Inventeringsområdet finns avgränsat i karta i figur 6.

Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden av betydelse för biologisk mångfald i ett avgränsat område. NVI resulterar i avgränsning av områden, naturvärdesklassning, objektbeskrivningar samt en övergripande rapport. I NVI:n ingår inte bedömning av värden för friluftsliv, kulturmiljö, geologi, landskapsbild eller ekosystemtjänster. En NVI är inte en konsekvensbedömning eller en bedömning av biotopers känslighet i förhållande till en exploateringsplan. Naturvärdesinventeringen är däremot ett användbart underlag för konsekvensbedömning och känslighetsbedömning och ger även en grund för inventering av andra aspekter, t.ex. friluftsliv, ekosystemtjänster eller landskapsbild.

Vid denna inventering har inventeringen utförts på fältnivå med detaljeringsgraden medel, vilket innebär att den minsta obligatoriska karteringsenheten är 0,1 ha eller för linjeformade objekt 50 m. På en fastighet har inventeringen genomförts på förstudienivå på grund av felbedömning av gränsen för inventeringsområdet, vilken fastighet detta gäller framgår i figur 6. Inventeringen i detta projekt har utförts med tillägget att även objekt med klass 4 “visst naturvärde” avgränsades.

Vid inventering har även s.k. värdeelement mätts in. Följande typer av värdelement har avgränsats; blomrika buskar/bryn, små dammar, samlingar med död ved (t.ex. gamla vedtravar), gamla fruktträd med håligheter/gammal bark, solbelysta hällmarker, äldre komposter, stenmurar, tak med fetbladsvegetation, stenar/blocksamlingar, blomrika trädgårdsland och rabatter, samt gamla träd som bedöms hysa förutsättningar för biologisk mångfald (främst tall och ek). Även efterträdare (yngre träd) av ek har avgränsats då de antingen har haft håligheter eller har egenskaper som tyder på biologiskt värde, som solbelysta tallar med början till pansarbark.

Naturvärdesobjekt, naturvårdsarter och värdeelement registrerades med mobilt GIS i handdator och finns som GIS-skikt hos Calluna AB. Geotaggade bilder finns från inventeringsområdet.

Inventeringens utförande

Inventeringen genomfördes 10, 13 och 15 oktober 2014 av Johanna Lundberg och Kerstin Kempe, ekologer, Calluna AB. Ett kompletterande fältbesök med eftersök av naturvårdsarter, främst lavar knutna till gamla ekar, genomfördes 13 november 2014 av Anna Koffman, ekolog Calluna AB.

Naturvårdsarter från nationella databaser

Calluna har sökt i artportalen och svalan för alla artförekomster inom inventeringsområdet som har inrapporterats under perioden 2010-2014. I bergsbranten på västra kanten av Klövberget (del i blivande Klövbergets naturreservat) har många rödlistade och skyddsvärda arter inrapporterats 2013. Calluna har även begärt uttag från Artdatabanken för rödlistade och skyddsklassade arter (för att eftersöka t.ex. rovfåglar). Ingen ny information kom fram av den sökningen.

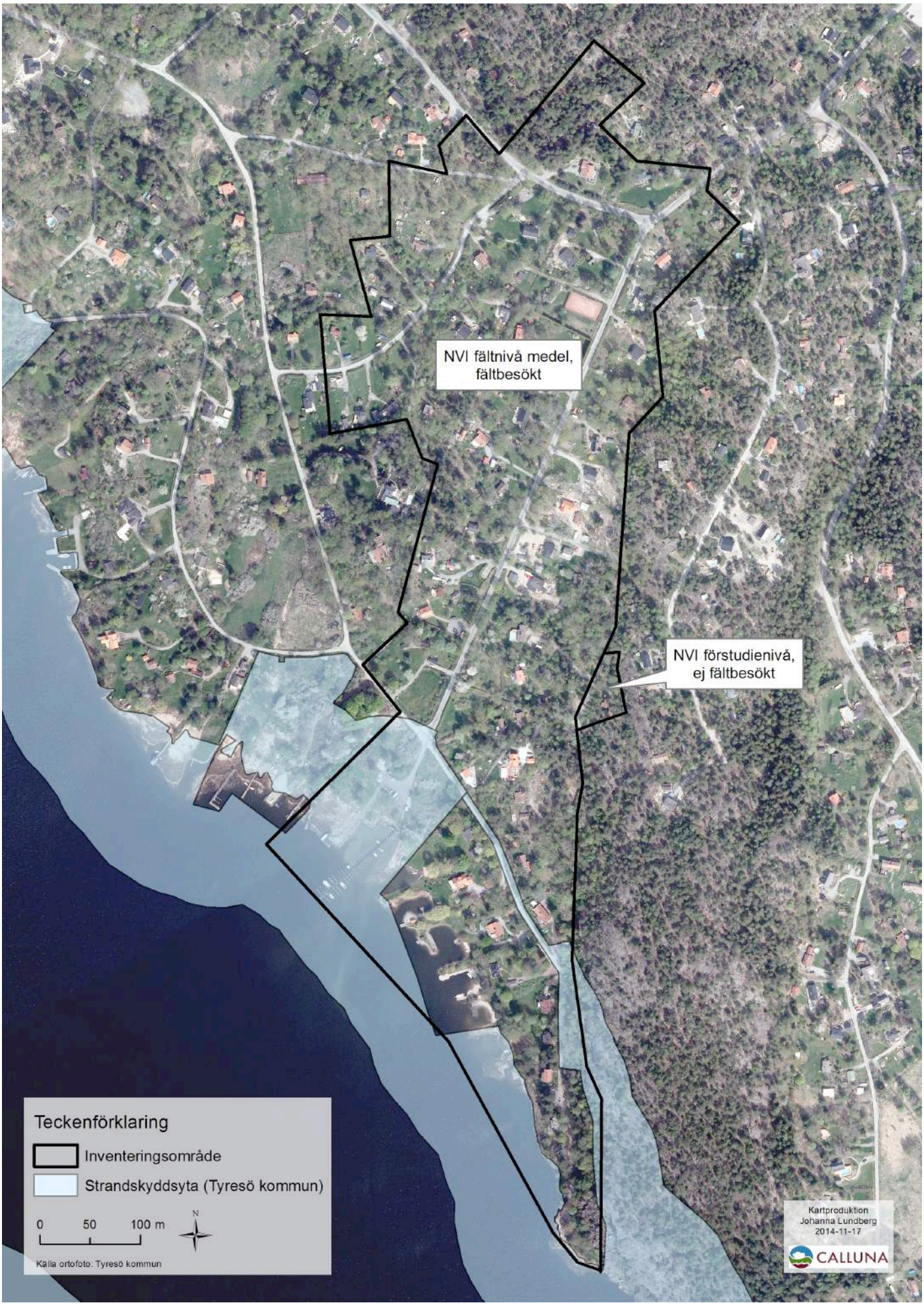

Figur 6. I kartan visas inventeringsområdet och detaljeringsgrad för naturvärdesinventeringen. Strandskyddat område visas i blått.

Underlag

Inför och under inventeringen har följande underlag använts:

- utdrag från Artdatabanken för rödlistade arter,
- utdrag från artportalen och svalan för artfynd i området, och
- artfynd som har gjorts av boende i inventeringsområdet.

Calluna har även sökt i Skogsstyrelsens databas över nyckelbiotoper och naturvärden i området och i Trädportalen, www.tradportalen.se, efter inmätta skyddsvärda träd. Sökningarna har dock inte gett något resultat inom inventeringsområdet.

Tidigare inventeringar och områdesskydd

Inventeringsområdet är delvis inom strandskyddat område, se kommunens avgränsning i figur 6.

Strandskyddet syftar till att bevara förutsättningar för biologisk mångfald knuten till stränder och grunda vatten samt att bevara allmänhetens tillgänglighet till stränder. De områden som finns inom strandskyddet i området utgörs av del av Klövberget, allmänningen i sydvästra delen av området och strandzonen vid tomterna längs Kalvfjärden. Stora värden är knutna till branterna längs Klövberget med förekomst av bland annat rödlistade rovfåglar, svampar och kärlväxter. Stora delar av stranden är idag på privat tomtmark, vilket innebär att allmänhetens tillgänglighet till stranden är begränsad till allmänningen. På allmänningen finns bland annat värden för fågel knuten till buskar och bryn, till exempel näktergal.

I östra delen av inventeringsområdet, intill Klövberget, finns ett skogsområde som troligtvis ska ingå i Klövbergets naturreservat, som är under bildande (Tyresö kommun, 2014). I inventeringsområdet finns inga nyckelbiotoper eller naturvärden avgränsade av Skogsstyrelsen. Det finns många kulturminnen i området förknippade med det nedlagda tegelbruket.

Beskrivning av naturen i inventeringsområdet

Området utgörs till största delen av naturtomter med skog och hällmark in på knuten. Centralt i området, mellan Kornknarrvägen och Tegelbruksvägen, löper en moränrygg och i öster gränsar området till Klövberget vars förkastningsbranter sluttar ner mot Kalvfjärden. På moränryggarna dominerar blandskog med tall, skogsek och triviallövträd. I dalarna kring vägarna och de lågt liggande tomterna finns rikligt med ek, buskar och brynmiljöer mot öppen mark. I södra delen av området finns en allmänning och strandtomter mot Kalvfjärden. Karaktäriserande för området är den stora förekomsten av värdeelement knutna till naturtomterna. I området finns rikligt med solbelysta hällar, värdefulla gamla träd (främst ek och tall), blommande buskar och bryn.

Inventeringsområdet bedöms ha ekologisk koppling till intilliggande bostadsområden längs Brevikshalvön och till Klövberget i öster. Från Klövberget löper ett stråk med barrskog längs inventeringsområdet upp över Tegelbruksvägen och fortsätter till norra delen av halvön. I norra delen av området på kommunens mark finns ett blockrikt barrskogsområde som utgör en liten del av ett större barrdominerat skogsområde som fortsätter norrut mot Erstaviken.

Vid inventeringen avgränsades 20 naturvärdesobjekt av sex olika naturtyper: skog och träd (10 st), park och trädgård (3 st), vatten (3 st), berg och sten (1 st), igenväxningsmark (2 st) och havsstrand (1 st). De största värdena är kopplade till gamla träd och värdeelement knutna till trädgårdar. Se naturvärdesobjekt, värdelement och värdeträd i figur 7.

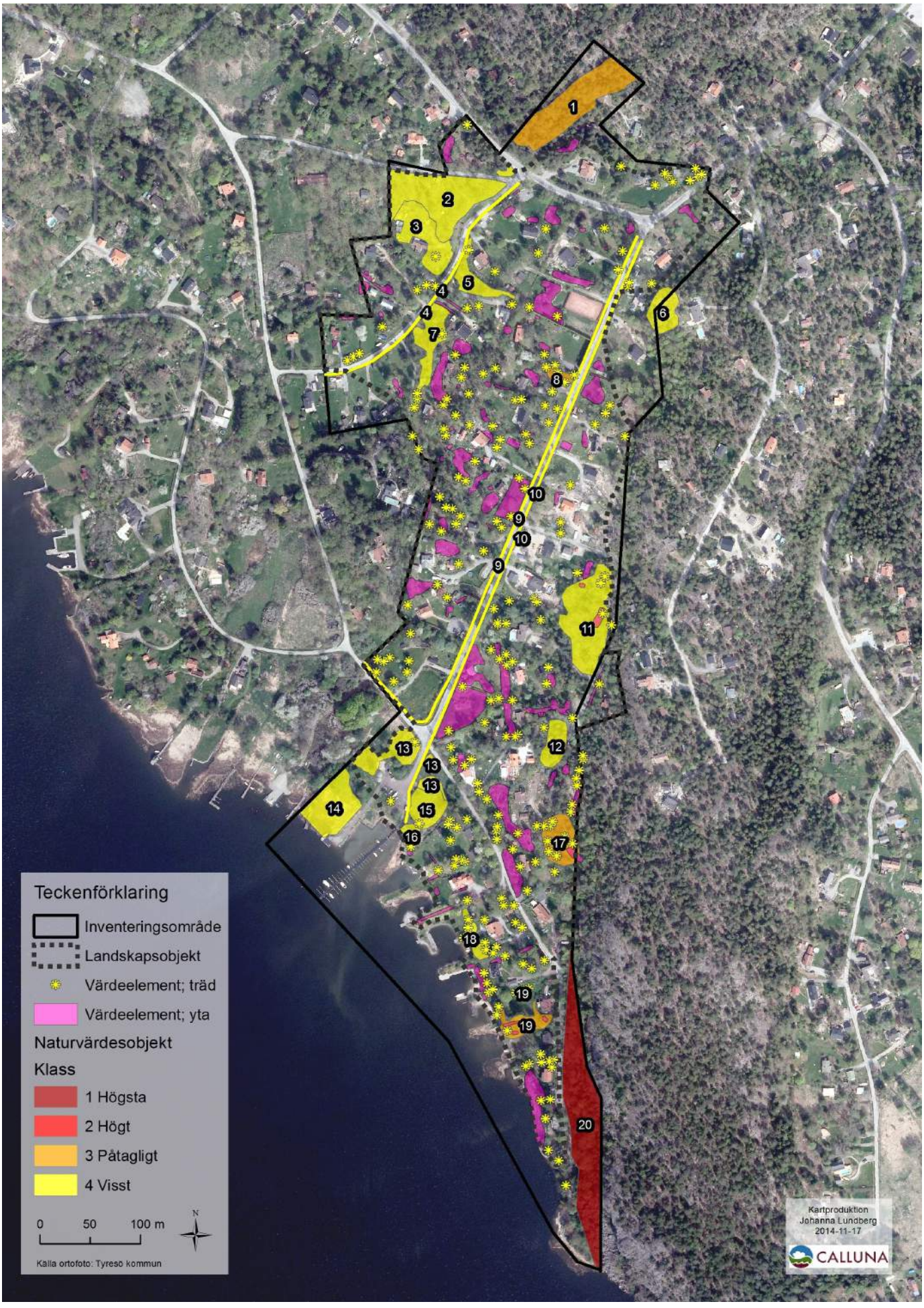

Figur 7. Naturvärdesobjekt, landskapsobjekt, värdeelement (ytor och träd) utpekade i Callunas naturvärdesinventering (NVI). För naturvärdesobjekten visas objektsnummer och naturvärdesklass, se teckenförklaring. I huvudrapporten beskrivs värdelementen. Inventeringsområdet har inte omfattat vattenyta utanför stranden.

Hela inventeringsområdet har höga naturvärden genom den stora förekomsten av småbiotoper och gamla träd, som utgör en viktig funktion för grod- och kräldjur, fåglar och arter knutna till gamla ekar, tallar och fruktträd. Ett stort naturvärdesobjekt som innefattar större delen av inventeringsområdet hade kunnat avgränsas och hamnat i klass 2 eller 3. Calluna har dock valt att istället avgränsa ett landskapsobjekt, identifiera ett stort antal värdeelement och små-medelstora naturvärdesobjekt. Detta för att ge en hög detaljeringsgrad i planarbetet.

Gamla trädgårdar med värdeelement viktiga för biologisk mångfald

Det omväxlande busk- och trädskiktet samt strukturer som gamla vedtravar och komposter skapar rikligt med gläntor och skrymslen för till exempel insekter, fåglar och groddjur. Området bedöms vara av stor betydelse för groddjur på grund av den rika förekomsten av potentiella övervintrings-platser samt även lekvatten och sommarhabitat.

På höjderna kring Tegelbruksvägen finns förekomst av block och sten, och i trädgårdarna finns stenmurar och komposter, som kan utgöra övervintringsplats för groddjur. På tomtmark finns även några mindre anlagda dammar som har visat sig hysa groddjur om vårarna, däribland större vattensalamander som är upptagen på EU:s art- och habitatdirektiv. Enligt boende i området har även padda och vanlig groda observerats. Enligt boende sker grodlek i en damm som ligger precis väster om inventeringsområdet, men även i två dammar inom inventeringsområdet sker grodlek. Videkärret (naturvärdesobjekt 15) bedöms kunna ha förutsättningar som både lekvatten och habitat för födosök under sommarhalvåret.

Figur 8. Naturen i inventeringsområdet präglas av naturtomter med värdeelement. I bilderna syns grova tall intill bebyggelse, en ek med hålbildning intill en damm, en blockrik slänt och en potentiellt blomrik rabatt.

Området bedöms även vara av värde för fåglar och insekter på grund av förekomsten av blommande bryn och buskar, samt potentiellt örtrika rabatter och slänter. Det finns även många gamla vedtravar som kan utgöra boplats för bland annat steklar. I slånbuskaget på allmänningen i södra delen av inventeringsområdet häckar näktergal, enligt uppgift från flera boende i området.

Slånbuskaget, trädgårdar med buskar, bryn, fruktträd, och blandskogen på höjderna bedöms utgöra goda förutsättningar för fågellivet. Inventeringsområdet ligger precis intill Klövberget som har kända förekomster av en rad rödlistade fåglar, svampar och kärlväxter. Där finns häckande rovfåglar, som sannolikt nyttjar skogs- och buskmark i området för till exempel födosök.

Stora värden är även förknippade med gamla träd i området. Vid inventeringen avgränsades totalt 226 träd av totalt 17 olika arter, främst ek och tall, men också många gamla fruktträd och sälgar med insektsspår. Grova ekar med håligheter och solbelysta tallar med pansarbark är livsmiljö för bland annat de rödlistade svamparna ekticka (NT) och tallticka (NT), som har hittats vid inventeringen.

Landskapsobjekt för trädgårdsmiljöer och gamla träd

Vid inventeringen avgränsades ett landskapsobjekt som innefattar tomter med värdeelement och gamla träd som utgör värden för biologisk mångfald, se avgränsning i figur 1 i bilaga 3.

Landskapsobjekt kompletterar naturvärdesobjekt och innebär att naturvärde av landskapsekologisk karaktär ska redovisas som geografiska områden. I detta fall ingår endast en del av de värdeelementen som har mätts in i avgränsade naturvärdesobjekt, men många har inte avgränsats eftersom det ofta rör sig om små objekt eller ytor mindre än 0,1 ha som är minsta karteringsenhet vid denna inventering. De objekt som har avgränsats som värdeelement har dels ett värde för biologisk mångfald i sig själva, dels (och kanske framför allt) tillsammans bedöms de ha en stort värde för biologisk mångfald i och med områdets storlek och omfattning av förekomsten element.

Förekomst av naturvårdsarter

Calluna har sökt i Artportalen för artfynd inom inventeringsområdet mellan åren 2010-2014 och motsvarande på Svalan mellan åren 2013-2014. Utdrag har även gjorts från Artdatabanken. Listan med artobservationer har gåtts igenom och kompletterats med artuppgifter från boende i området. Vid Callunas inventering hittades sex naturvårdsarter och totalt i inventeringsområdet har 25 naturvårdsarter observerats, antingen enligt uppgifter från närboende eller från Artportalen. Arterna som har observerats under 2013 bedöms ha förutsättningar att finnas kvar i området.

Av arterna är fem skogsliga signalarter, främst mossor funna i västra kanten av Klövberget. Arterna indikerar skoglig kontinuitet eller kontinuitet av död ved och gamla träd. Fem av de arter som har hittats i området är rödlistade, samtliga i kategorin nära hotad (NT): tallticka, ekticka, mindre hackspett, göktyta och praktklipptuss. Många fågelobservationer har gjorts kring Klövberget, enligt rapporter till Artportalen. Främst rör det sig om skogslevande fågelarter, men även arter knutna till mer öppen mark och trädgårdsmiljöer.

I inventeringsområdet har fyra grod- eller kräldjur observerats av boende i området: vanlig groda, vanlig padda, snok och större vattensalamander. Samtliga fyra arter är fridlysta enligt 6 § artskyddsförordningen (ASF 2007:845), vilket innebär att det är förbjudet att skada eller fånga individer och att ta bort eller skada groddjurens rom, larver eller bon. Större vattensalamander är både listad som B och N i artskyddsförordningens bilaga 1. Detta innebär dels att Natura 2000-områden är utsedda för arten, där särskilda regler gäller (7 kap 27-29 §§ miljöbalken), dels att arten är fridlyst i hela landet (4 § artskyddsförordningen). Detta innebär bland annat att det är förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Även blåsippa är fridlyst, enligt 8 § i Stockholms län och enligt § 9 i hela landet.

Naturvårdsarterna finns förtecknade i en lista, bilaga 2. Där framgår också i vilka naturvärdesobjekt de hittats och var uppgiften kommer ifrån. I bilaga 3, objektsbeskrivningar, finns ett fält som heter naturvårdsarter och där beskrivs kortfattat fynden. Vanligen har skattning av frekvens gjorts.

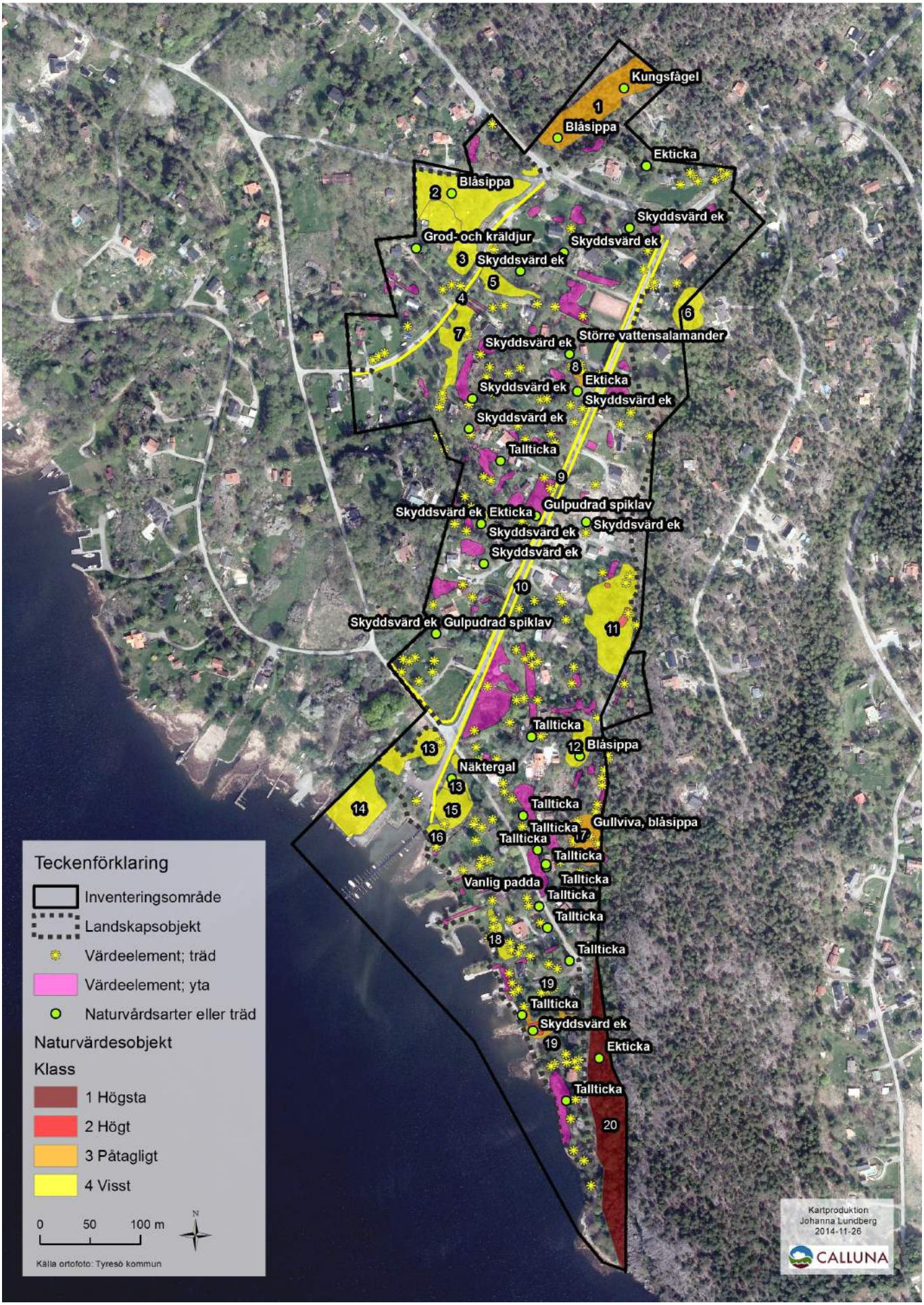

Figur 9. I kartan visas naturvärdesobjekt, värdeelement och förekomster av arter och skyddsvärda träd. Skyddsvärda träd är här träd över 1 m i diameter, träd med hål eller begynnande hålbildning. Fynden är gjorda av Calluna eller av boende i området.

Rekommendationer till vidare planprocess

Nedan följer rekommendationer till den vidare planprocessen för etapp 11, Tegelbruket.

• Bevaka frågan om barns möjlighet att röra sig fritt på områdets vägar.
• Tydliggöra platsens historia genom informationsskyltar på plats liksom eventuellt genom röjning/återställande av mark. Detta ska göras med naturhänsyn.
• Tydliggöra platsens naturvärden genom informationsskyltar samt genom att ta fram och dela ut folder till hushållen.
• Tydliggöra kopplingen mellan Klövberget och Grankällevägen.
• Behålla möjligheten att uppleva platsens tydliga dalstråk genom att inte tillåta större byggnader på de nedre delarna av tomterna.
• Behålla den starka naturkänslan genom att inte tillåta större hårdgjorda ytor.
• Genom röjning av vegetation tillgängliggöra, visuellt och fysiskt, allmänningen vid vattnet. I dialog med de boende rusta upp ytorna kring kajerna (bland annat slipen). Tydliggöra att det är allmän mark. En iordningställd dagvattendamm öster om infartsvägen har potential att bli ett vackert objekt, tillföra stora biologiska värden och fungera som ett pedagogiskt element. Dock är det viktigt att hänsyn tas till de biologiska värdena vid
•Anlägga ett par väl definierade sittytor med permanenta grillar på allmänningen. Eventuellt anlägga en stege från den yttre kajen för att underlätta för bad. Förbättra möjligheterna att röra sig mellan allmänningens alla delar.
• Undersöka om det är möjligt att anlägga en stig i skogspartiet mellan Nytorpsvägen och Trinntorp.
• Undersöka möjligheterna att göra en koppling/stig mellan Tonstigen och Klövberget.
• Bevara karaktären och känslan av naturtomter i det avgränsade landskapsobjektet.
• Om målet är att bevara ett landskap med höga värden för biologisk mångfald tål inte området för hög förtätning eller exploatering av naturmark. Hänsyn bör tas till de naturvärdesobjekt, värdelement (träd och områden) och artförekomster som har avgränsats vid Callunas naturvärdesinventering. Genom att bevara naturvärdena i området kan även potentiella spridningssamband för eklevande och barrskogsknutna arter bevaras och med tiden stärkas.
• Det är viktigt att all iordningställning/röjning i området genomförs med hänsyn till naturen och de naturvärden (naturvärdesobjekt, träd, värdelement, landskapsobjekt) som har avgränsats i Callunas naturvärdesinventering.

Referenser

Skriftliga referenser

Tyresö kommun, 2014. Beslut om bildande av Klövbergets naturreservat, Tyresö kommun. Samrådsförslag, 2014-09-01. Dnr 2013KSM0056. Göran Bardun, kommunekolog.

Som underlag till analyskartorna i landskapsanalysen har följande befintliga underlag använts:

- Översiktsplan för Tyresö kommun 2008
- Fördjupad översiktsplan för östra Tyresö 2003
- Tyresö Grönstrukturplan 2013
- Tegelbruket, Kulturmiljöunderlag inför detaljplaneläggning av etapp 9 och 11 på Brevikshalvön, Tyresö socken, Tyresö kommun, Södermanland 2011
- Barnens närnatur 2011

Bilagor

Bilaga 1. Metod för naturvärdesinventering (NVI)

Bilaga 2. Naturvårdsarter

Bilaga 3. Naturvärdesobjekt (separat bilaga)

Bilaga 1. Metod för naturvärdesinventering (NVI)

Nedan följer en kortfattad beskrivning av metoden för naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS standard 199000:2014 ”Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning”.

Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera natur–områden av betydelse för biologisk mångfald i ett avgränsat område. NVI resulterar i avgränsning av områden, naturvärdesklassning, objektbeskrivningar samt en övergripande rapport. I NVI:n ingår inte bedömning av värden för friluftsliv, kulturmiljö, geologi, landskapsbild eller ekosystemtjänster. En NVI är inte en konsekvensbedömning eller en bedömning av biotopers känslighet i förhållande till en exploateringsplan. Naturvärdesinventeringen är däremot ett användbart underlag för konsekvensbedömning och känslighetsbedömning och ger även en grund för inventering av andra aspekter, t.ex. friluftsliv, ekosystemtjänster eller landskapsbild.

Naturvärdesbedömning görs utifrån bedömningsgrunderna biotop och art.

Bedömningsgrund biotop

Bedömningsgrunden biotop omfattar två aspekter; biotopkvalitet samt sällsynthet och hot, och bedöms på en fyrgradig skala för biotopvärde. Biotopkvalitet är olika faktorer som formar biotopen, t.ex. grad av naturlighet (påverkan), ekologiska processer, strukturer, element, naturgivna förutsättningar etc. Med sällsynta biotoper avses biotoper som är mindre vanliga inom ett visst geografiskt område. Om den inventerade biotopen utgör en Natura 2000 naturtyp så ger det vägledning om att den är nationellt eller internationellt sällsynt. Naturvårdsverket har utrett vilka Natura 2000 naturtyper som är hotade i olika biogeografiska regioner i Sverige, vilket är ett underlag för att bedöma om en biotop är hotad. Även andra kunskapsunderlag för bedömning av sällsynthet och hot kan användas. En helhetsbedömning av biotopvärde ska göras utifrån utfallet vid bedömning av de två aspekterna.

Bedömningsgrund art

Naturvårdsarter och artrikedom är två aspekter som ingår i bedömningsgrund art. Naturvårdsarter indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Naturvårdsarter är ett samlingsbegrepp för bl.a. skyddade arter enligt artskyddsförordningen, rödlistade arter, typiska arter (Natura 2000) och signalarter. I standarden hanteras dock nyckelarter separat och ingår därmed inte i begreppet naturvårdsart. Naturvårdsarter ska bedömas utifrån antalet naturvårdsarter, men också arternas livskraft samt hur goda indikatorer de är för naturvärde. Artrikedom ska bedömas utifrån artantal eller artdiversitet och är framförallt viktig bedömningsgrund i naturtyper där kunskapen om naturvårdsarter är bristfällig. Aspekterna naturvårdsart eller artrikedom bedöms på en fyrgradig skala för artvärde.

Naturvärdesklass, naturvärdesobjekt, landskapsobjekt

En samlad bedömning av det inventerade objektets naturvärdesklass görs utifrån utfallet för bedömningsgrund art och biotop. I standarden finns en matris som ger vägledning till inventeraren om vilken klass som ska sättas.

Följande naturvärdesklasser finns:

• högsta naturvärde, naturvärdesklass 1,
störst positiv betydelse för biologisk mångfald

• högt naturvärde, naturvärdesklass 2,
stor positiv betydelse för biologisk mångfald

• påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3,
påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald

• visst naturvärde, naturvärdesklass 4,
viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Om inventeraren inte säkert kan avgöra naturvärdesklass ska det anges att bedömningen är preliminär. Objekt med naturvärdesklass utgör naturvärdesobjekt.

Landskapsobjekt

Landskapsobjekt kompletterar naturvärdesobjekt och innebär att naturvärde av landskapsekologisk karaktär ska redovisas som geografiska områden. När landskapets betydelse för biologisk mångfald uppenbart är större eller av annan karaktär än de ingående naturvärdesobjektens betydelse ska även ett större så kallat landskapsobjekt avgränsas.

Lågt naturvärde och övrigt område

Lågt naturvärde är de områden som inte uppfyller kriteriet för att utgöra naturvärdes–objekt. Dessa märks inte ut på kartan. Område som ingår i inventeringsområdet och inte avgränsats till naturvärdesklass, utgör antingen lågt naturvärde eller så kan området utgöra naturvärde men vara mindre än minsta karteringsenhet. Denna yta kallas övrigt område.

Bevarandevärde och skyddsstatus

I standarden anges några uppgifter om bevarandevärde och skyddsstatus som ger vägledning för bedömning av konsekvenser i de fall en NVI används som underlag i en MKB eller dylikt.

I miljöbalkens [3] hushållningsbestämmelser (3 kap 3 §) anges dessutom att mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 1 och 2 är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt. Även naturvärdesobjekt med lägre naturvärdesklass och landskapsobjekt kan vara särskilt känsliga från ekologisk synpunkt. Naturvärdesbedömningen är således ett stöd för bedömning enligt miljöbalken 3 kap 3 §.

Sverige har genom internationella konventioner åtagit sig att verka för att bevara biologisk mångfald, bl.a. genom konventionen om biologisk mångfald [1,2] vilken varit en avgörande utgångspunkt för denna standard.

Genom att ta hänsyn till områden med positiv betydelse för biologisk mångfald bidrar vi till att uppfylla miljöbalkens krav, Sveriges internationella åtagande samt de av riksdagen antagna miljömålen [4]. NVI är ett nödvändigt underlag för att veta var dessa områden med positiv betydelse för biologisk mångfald finns, så att det blir möjligt att ta hänsyn till dem.

(Källa: citat från SIS standard ftSS199000)

Nivå detaljeringsgrad och tillägg

En NVI kan beställas och utföras på olika nivåer och detaljeringsgrader. Det finns fältnivå och förstudienivå (fältinventering ingår ej) som kan utföras på tre olika detaljeringsgrader med specificerad minsta karteringsenhet. Naturvärdesobjekt som är mindre än minsta obligatoriska karteringsenhet ska avgränsas om det är tidigare känt objekt (exempelvis nyckelbiotop från skogsstyrelsen). Om inventeraren påträffar ett objekt som är mindre än minsta karteringsenhet ska det avgränsas ändå om det inte tar väsentligt mer tid i anspråk. Vid NVI på ordinarie fältnivå identifieras naturvärdesklass 1, 2 och 3. Naturvärdesklass 4 är ett tillägg. Dessutom finns flera definierade tillägg i standarden. De vanligaste vid detaljplaner är inmätning av värdeelement (t.ex. naturvärdesträd), kartläggning av generellt biotopskydd och fördjupad artinventering.

Genomförande

I standarden beskrivs hur en NVI ska genomföras, vad avser förarbete, utförande samt vad en rapport och redovisning måste innehålla. Anvisning för hur ett naturvärdesobjekt ska avgränsas (vad som får ingå i samma naturvärdesobjekt) finns i standarden.
I standarden finns även definitioner beskrivning av naturtypsindelning och i en teknisk rapport finns för varje naturtyp vägledning vid naturvärdesbedömning.

Registrering av fynd av naturvårdsarter

Fynd av naturvårdsarter ska registreras i artportalen eller motsvarande nationell databas för artobservationer.

Bilaga 2. Naturvårdsarter

I figuren på följande sida listas och beskrivs de naturvårdsarter som har hittats vid Callunas naturvärdesinventering eller som har observerats i tidigare inventering och bedöms finnas kvar i det naturvärdesobjekt arten är knuten till. I figuren finns:

- uppgift om vilken typ av naturvårdsart arten är,
- en beskrivning om vad arten indikerar,
- uppgift om vilket/vilka naturvärdesobjekt arten har observerats i,
- referens om det är en annan referens än Callunas NVI.

För referenser, se referenslista i bilaga 3.

	Rödlistan 2010	Tuva signalarter 2002-2004	Signalarter Skogsstyrelsen	Art- och habitatdirektivet	Fridlysning enl 6, 8, 9 §§	Fågeldirektivet	Fåglar 50% minskn	Kan betraktas som naturvårdsart enligt Calluna	Information om arten	Objekt arten har observerats i
Fåglar										
Gulsparv *Emberiza citrinella*							x		Gulsparv är knuten till miljöer med buskar och bryn, även skogsmark med gläntor. Har observerats på Klövberget, enligt fynd från Artportalen.	20, landskapsobjekt
Gök *Cuculus canorus*							x		Gök häckar i olika typer av mark med träd och/eller buskar. Arten har minskat under senare år. Har observerats på Klövberget, enligt Artportalen.	20
Göktyta *Jynx torquilla*	Nära hotad (NT)								Göktyta är knuten till öppna marker och bryn, häckar i hålträd. I Artportalen har arten fått kriteriet spel/sång 2014. Det är oklart om arten häckar i området.	20, landskapsobjekt
Järnsparv *Prunella modularis*							x		Arten häckar i trädgårdar och skogsmark. Bedöms kunna födosöka i området. Har observerats på Klövberget, enligt Artportalen.	20, landskapsobjekt
Kattuggla *Strix aluco*								x	Har enligt uppgift från boende häckat i hålighet i ek i västra delen av inventeringsområdet. Har observerats på Klövberget. Betraktas som en egen naturvårdsart på grund av att arten är knuten till miljöer med håliga träd.	20, landskapsobjekt
Kungsfågel *Regulus regulus*								x	Kungsfågel observerades av Calluna i barrskogen i objekt 1. Arten är knuten till täta barrskogar med äldre granar eller barrträd.	1
Mindre hackspett *Dendrocopos minor*	Nära hotad (NT)								Arten har observerats i området 2013, enligt uppgifter från Artportalen. Arten bedöms kunna nyttja inventeringsområdet för bland annat födosök.	20, landskapsobjekt
Näktergal *Luscinia luscinia*							x		Arten är främst knuten till snåriga, fuktiga miljöer. Har observerats av närboende i videsnår och slånbuskage intill stranden i södra delen av området.	13, landskapsobjekt
Morkulla *Scolopax rusticola*						x			Häckar i buskar och snår, i löv- och barrskog. Är upptagen på EU:s fågeldirektiv, vilketbland annat innebär att det är förbjudet av avsiktligt störa arten under häckning. Arten bedöms kunna finnas på Klövberget. Har observerats på Klövberget, enligt Artportalen.	20
Rödvingetrast *Turdus iliacus*						x			Arten häckar i olika typer av skogsmiljöer. Har observerats i inventeringsområdet, enligt Artportalen.	20, landskapsobjekt
Skogsduva *Columba oenas*						x			Förekommer i blandskog, gärna med ek. Har enligt Artportalen observerats på Klövberget och bedöms kunna finnas i sluttningen mot invententeringsområdet (objekt 20).	20, landskapsobjekt
Spillkråka *Dryocopus martius*						x			Spillkråkan häckar i tall- och lövskog och gynnas av äldre träd. Arten har enligt Artportalen observerats på Klövberget och bedöms kunna finnas i inventeringsområdet.	20, landskapsobjekt
Grod- och kräldjur										
Snok *Natrix natrix*					x				Har setts födosöka i damm i området. Arten övervintrar i komposter. Har observerats av boende. Arten är fridlyst enligt 6 § i hela landet	Landskapsobjekt
Större vattensalamander *Triturus cristatus*				x	x				Har observerats leka i damm på tomt inom inventeringsområdet. Observation av boende. Arten är fridlyst och är upptagen på art- och habitatdirektivet.	Landskapsobjekt
Vanlig groda *Rana temporaria*					x				Har observerats av boende i området. Fridlyst enligt 6 § i hela landet.	Landskapsobjekt

	Rödlistan 2010	Tuva signalarter 2002-2004	Signalarter Skogsstyrelsen	Art- och habitatdirektivet	Fridlysning enl 6, 8, 9 §§	Fågeldirektivet	Fåglar 50% minskning 1975-2005	Kan betraktas som naturvårdsart enligt Calluna	Information om arten	Objekt arten har observerats i
Grod- och kräldjur										
Vanlig padda *Bufo bufo*					x				Arten har observerats av boende i området. Enligt uppgifter leker padda i en damm strax väster om inventeringsområdet och övervintrar inom området. Fridlyst enligt 6 § i hela landet.	Landskapsobjekt
Kärlväxter										
Blåsippa *Hepatica nobilis*			x		x				Blåsippa indikerar mullrik mark och lundmiljöer. Arten är fridlyst enligt 9 § i hela landet. Observerades under naturvärdesinventeringen. Fridlyst dels enligt 8 § i Stockholms län, dels enligt 9 § i hela landet.	1, 2, 12, 17
Gullviva *Primula veris*		x			x				Arten antas indikera att skog haft skogsbete i äldre tider och att en hävdflora ännu finns kvar. Fridlyst enligt 6 § i hela landet. Hittades vid inventeringen.	17
Lavar										
Gulpudrad spiklav *Calicium adspersum*			x						Arten är en mycket bra signalart för värdefulla gamla och grova ekar. Arten observerades på flera ekar i området under Callunas inventering.	Landskapsobjekt
Mossor										
Fällmossa *Antitrichia curtipendula*			x						Indikator på skoglig kontinuitet och höga naturvärden. Fällmossan växer på block och klippor, ofta i ädellövskog. Uppgift från Artportalen.	20
Guldlockmossa *Homalothecium sericeum*			x						I inventeringsområdet har arten medelhögt signavärde, och indikerar att växtplatsen har potential för artrikedom. Uppgift från Artportalen.	20
Platt fjädermossa *Neckera complanata*			x						Indikerar skuggig skog med lång kontinuitet. Uppgift från Artportalen.	20
Praktklipptuss *Cynodontium fallax*	Nära hotad (NT)								Arten hittas i fuktiga lägen på stenblock eller klippor. Fynd enligt Artportalen.	20
Svampar										
Ekticka *Phellinus robustus*	Nära hotad (NT)								Arten är parasit på levande, ofta gamla, ekar. Arten observerades vid Callunas naturvärdesinventering 2014, samt enligt utdrag från Artportalen.	8, 20, landskapsobjekt
Tallticka *Phellinus pini*	Nära hotad (NT)		x						Tallticka indikerar kontinuitet av skogsbestånd med förekomst av gamla tallar, ofta över 100-150 år. Hittas rikligt i inventeringsområdet. Observerades av Calluna.	19, landskapsobjekt